

UDSKRIFT
AF
HØJESTERETS DOMBOG

HØJESTERETS DOM
afsagt tirsdag den 22. september 2009

Sag 280/2008

(1. afdeling)

Transportministeriet

(kammeradvokaten ved advokat Benedicte Galbo)

mod

DONG Energy Nord Elnet A/S,

Energinet.dk,

Gladsaxe Kommune,

Herlev Kommune,

Rødovre Kommune,

KE Afløb A/S

og

HNG I/S

(advokat Bjarne Becher Jensen for alle)

I tidligere instans er afsagt dom af Østre Landsrets 2. afdeling den 20. juni 2008.

I pådømmelsen har deltaget ni dommere: Torben Melchior, Per Sørensen, Lene Pagter Kristensen, Jytte Scharling, Niels Grubbe, Marianne Højgaard Pedersen, Poul Dahl Jensen, Vibeke Rønne og Jens Peter Christensen.

Påstande

Appellanten, Transportministeriet, har gentaget sine påstande om,

(1) at ledningsejerne skal anerkende, at ledninger i private arealer, som er omfattet af det ulovbestemte gæsteprincip, efter overdragelse ved ekspropriation til brug for udvidelsen af Motorring 3 fortsat er omfattet af gæsteprincippet, og

(2) at ledningsejerne skal anerkende, at enhver nødvendig fordyrelse af anlægget af Motorring 3, som er forårsaget af ledninger i vejarealer, skal bekostes af ledningsejerne, såfremt ledningerne er omfattet af gæsteprincippet.

Vedrørende påstand 2 har Transportministeriet også for Højesteret tilkendegivet, at forudsætningerne for, at ministeriet vil kunne kræve nødvendige fordyrelser bekostet af ledningsejerne er, at man har valgt en bedre og/eller billigere løsning end en ledningsflytning ville kræve, at de foranstaltninger, der træffes, er nødvendige af hensyn til ledningen, samt at parterne er enige herom, eller en sådan løsning er godkendt af ekspropriationskommissionen.

De indstævnte, DONG Energy Nord Elnet A/S, Energinet.dk, Gladsaxe Kommune, Herlev Kommune, Rødovre Kommune, KE Afløb A/S og HNG I/S, har påstået stadfæstelse.

Anbringender

Parterne har gentaget deres anbringender for landsretten.

De indstævnte har til støtte for frifindelse for Transportministeriets påstand 1 navnlig gjort gældende, at både det ulovbestemte gæsteprincip og gæsteprincippet i vejlovens § 106 er undergivet den begrænsning, at ledningsejer ikke er forpligtet til at betale for ledningsarbejder, som er begrundet i varetagelse af andre formål end det, som arealerne blev benyttet til, da ledningerne blev anbragt. Ledninger, der oprindeligt er blevet anbragt i private arealer, er derfor ikke underlagt noget gæsteprincip, når ledningerne omlægges af hensyn til varetagelse af offentlige formål, herunder vejformål. Vejlovens § 106 gælder alene for ledninger, som er anbragt i offentligt vejareal, og det er derfor en betingelse for anvendelse af gæsteprincippet i vejloven, at vejanlægget var først i tid i forhold til ledningsanlægget.

Transportministeriet har heroverfor anført, at gæsteprincippet ikke er undergivet den formålsbegrænsning, som indstævnte hævder. Gæsteprincippet ophæves således ikke ved et privat areals overgang til offentlige formål. Ved overdragelse af en ejendom, hvad enten den sker ved ekspropriation eller i fri handel, indtræder den nye ejer i den tidligere ejers rettigheder og forpligtelser. Dette gælder også den rettighed, der følger af gæsteprincippet. Der er derfor ikke noget grundlag for at hævde, at gæsteprincippet ikke gælder i tilfælde, hvor en ledning er anbragt, inden den pågældende vej anlægges.

Transportministeriet har vedrørende bemærkningerne til § 10 i forslaget til lov om hovedlandeveje (nu vejlovens § 20), jf. Folketingstidende 1962-63, tillæg A, sp. 385, anført, at bemærkningerne giver udtryk for en beskrivelse af, hvorledes der almindeligvis er blevet forholdt med hensyn til betaling for udgifter i forbindelse med ledningsarbejder. Når anlægsmyndigheden har betalt for udgifter vedrørende ledninger beliggende uden for offentlige vejarealer, har det normalt været begrundet i, at ledningsejeren i kraft af ekspropriation eller aftale har betalt for at få sådanne ledninger anbragt på arealerne. Pkt. 55 i vejlovscirkulære nr. 132 af 12. juni 1985 må anses for at bygge på samme forudsætning. I det omfang, ministeriets afgørelser i konkrete sager er i strid hermed, bygger de på en forkert retsopfattelse.

Højesterets begrundelse og resultat

Gæsteprincippet er betegnelsen for en udfyldende regel, der finder anvendelse i tilfælde, hvor der uden vederlag er givet tilladelse til at anbringe en ledning på en ejendom. Reglen indebærer, at ledningsejeren som "gæst" skal bekoste ledningsarbejder, der er nødvendiggjort af arealejerens ændrede benyttelse af det areal, hvor ledningen er anbragt.

Transportministeriets påstand 1 angår alene spørgsmålet, om ledninger, der oprindeligt var anbragt på private arealer, også efter en ekspropriation til vejudvidelse er omfattet af gæsteprincippet.

En erhverver af fast ejendom indtræder som udgangspunkt i overdragerens rettigheder og forpligtelser vedrørende ejendommen. Dette gælder, uanset om erhververen er privat eller offentlig, og uanset om overdragelsen sker i fri handel eller ved ekspropriation. I overensstemmelse hermed er udgangspunktet, at arealejerens ret til at kræve ledningsarbejder betalt af ledningsejeren også gælder for senere erhververe af ejendommen.

Gæsteprincippet har fundet udtryk i vejlovens § 106. Denne bestemmelse omfatter arbejder, der er iværksat af vejmyndigheden inden for rammerne af de formål, som myndigheden kan varetage. Det er ubestridt, at udvidelsen af Motorring 3 ligger inden for sådanne formål. Der er ikke grundlag for at antage, at vejlovens § 106 indskrænker gæsteprincippet, således at vejmyndigheden skulle være afskåret fra at påberåbe sig princippet i tilfælde, hvor ledningen ligger i et areal, som ikke var vejareal inden erhvervelsen.

Der må derfor gives Transportministeriet medhold i, at ledninger, der oprindeligt var anbragt på private arealer, også efter en ekspropriation til vejudvidelse er omfattet af gæsteprincippet.

Forarbejderne til vejlovens § 20, der er en regel om statskassens refusion af kommunale udgifter i forbindelse med ledningsarbejder som følge af hovedlandevejsanlæg, kan ikke føre til et andet resultat. Det samme gælder det forhold, at Transportministeriet tidligere i konkrete sager har givet udtryk for en anden retsopfattelse.

Højesteret tager herefter Transportministeriets påstand 1 til følge.

Højesteret finder, at Transportministeriets påstand 2 – også under de forudsætninger ministeriet har angivet – er af så ubestemt indhold og rækkevidde, at den ikke er egnet til at blive taget under påkendelse. Højesteret afviser derfor denne påstand.

Thi kendes for ret:

DONG Energy Nord Elnet A/S, Energinet.dk, Gladsaxe Kommune, Herlev Kommune, Rødovre Kommune, KE Afløb A/S og HNG I/S skal anerkende, at ledninger i private arealer, som er omfattet af det ulovbestemte gæsteprincip, efter overdragelse ved ekspropriation til brug for udvidelsen af Motorring 3, fortsat er omfattet af gæsteprincippet.

Transportministeriets påstand 2 afvises.

Ingen af parterne skal betale sagsomkostninger for Højesteret til nogen anden part.

Det idømte sagsomkostningsbeløb for landsretten skal betales inden 14 dage efter denne højesteretsdoms afsigelse og forrentes efter rentelovens § 8 a.

--0000--

Udskriftens rigtighed bekræftes.

Højesteret, den 22. september 2009.

Kirsten Lohmann

kontorfuldmægtig